

Tato rigorózní práce má za svůj hlavní cíl seznámit čtenáře s právní úpravou odpovědnosti za škodu způsobenou vadným či nebezpečným výrobkem v anglickém právu a provést její srovnání s právem českým. Zmíněné právní úpravy operující v širším právním rámci Evropských společenství a Evropského hospodářského prostoru budou pak dále konfrontovány se situací ve Spojených státech amerických, považovaných za kolébku většiny průkopnických myšlenek v tomto odvětví.

Důsledné a vyčerpávající naplnění tohoto cíle je však dosti ambiciózním projektem, jelikož tato oblast je ve všech třech zmíněných právních rádech upravena vždy jak jejich obecným vnitrostátním smluvním a deliktním právem, tak také zvláštními pravidly upravujícími tyto otázky specifickým způsobem směřujícím k zavedení režimu přísné odpovědnosti, tj. odpovědnosti bez ohledu na zavinění. V případě práva anglického a českého je tato zvláštní úprava odpovědnosti za škodu způsobenou vadným či nebezpečným výrobkem výsledkem implementace příslušných norem evropského práva do vnitrostátních právních řádů. Z těchto důvodů bude výsledkům harmonizačního působení evropského práva a s tím souvisejícímu faktickému sblížení anglického a českého práva v této oblasti věnována významná část této práce.

Naproti tomu u práva amerického¹ je současný stav práva v této oblasti v plné míře výsledkem jeho dlouholetého dotváření soudní judikaturou v jednotlivých státech, jež byla vždy téměř úplně nezávislá na jakýchkoli vnějších vlivech ať již přicházejících z kontinentální Evropy, nebo ze Spojeného království. Na tom nemění nic ani fakt, že hlavní ideje amerického product liability law byly ve snaze o větší konvergenci „kodifikovány“ ve formě dokumentů nazvaných Restatement on Torts II a III, které, ačkoli nejsou formálním pramenem práva, v praxi poměrně úspěšně stmelují a sjednocují postoje soudů k těmto otázkám.

Dochází tedy k paradoxní situaci, kdy právní řády, jež v minulosti měly jen málo co společného, se nyní pod vlivem právní normotvorby Evropských společenství v některých oblastech velmi výrazně sblíží, a kdy naopak právo americké, jež ve své podstatě přímo vychází z práva anglického, prodělává do značné míry svébytný vývoj bez ohledu na jakékoli

¹ Jakkoli si autor uvědomuje, že termín „americké právo“ je vzhledem k mnohosti jurisdikcí jednotlivých států USA a k přetrvávajícím rozdílům mezi nimi mnohdy nepřesný a zavádějící, považuje jeho užívání v této práci za vhodné a užitečné, jelikož do značné míry usnadňuje zobecnění a vysvětlení základních východisek právní úpravy předmětné oblasti platných (až na případné drobné výjimky) pro celé Spojené státy americké.

evropské či jiné zahraniční trendy. Jedním z cílů této práce je na tento zajímavý fenomén upozornit a popsat a analyzovat jeho důsledky, a to na příkladech jednotlivých úprav práva odpovědnosti za škodu způsobenou vadným či nebezpečným výrobkem.

Současnému stavu věcí je přizpůsobena i struktura této práce. Srovnání české a anglické právní úpravy je zaměřeno zejména na detailní komparaci nejdůležitějších ustanovení národních implementací s přihlédnutím k jejich kompatibilitě se Směrnicí Rady o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky 85/374 EEC. Relativně samostatná část práce je pak věnována právu americkému, kde je hlavní pozornost soustředěna na principiální rozdíly právní úpravy ve Spojených státech amerických oproti východiskům právních řádů vyvíjejících se pod vlivem práva evropského. Komplexní srovnání českého a anglického popř. amerického smluvního a deliktního práva jde nad rámec této práce, přičemž autor se v této souvislosti zabývá pouze aspekty souvisejícími s tématem odpovědnosti za škodu způsobenou vadným či nebezpečným výrobkem.

V obecné rovině je dále nutno poznamenat, že tato práce se zaměřuje na srovnání právní úpravy existující v rámci tzv. kontinentálního systému s právními úpravami zasazenými do prostředí tzv. angloamerického systému. V tomto směru se autor snaží upozornit na nejvýznamnější rozdíly terminologické, systematické i obsahové, a to v rozsahu nezbytném pro pochopení dané problematiky.

Autor záměrně ponechává více prostoru pro popis a analýzu anglické a americké právní úpravy oproti úpravě české, jelikož domácí úprava byla v dostupné literatuře již v mnoha ohledech uspokojivě rozebrána. Navíc je vzhledem k rozsáhlé harmonizaci této oblasti v rámci Evropské unie mnoho postřehů uvedených při popisu anglické úpravy aplikovatelných i pro úpravu českou. Třetím důvodem pro poněkud stručnější pojednání o české úpravě je skutečnost, že mnoho jejích jednotlivých institutů bude konkrétněji rozebráno při jejich srovnávání s obdobnými instituty práva anglického popř. amerického. Nehledě na shora uvedené však autor považuje za podstatné upozornit na judikaturu českých soudů, jež se v této oblasti v poslední době začíná vytvářet a na případné změny, jichž se můžeme dočkat v souvislosti s přijetím návrhu nového občanského zákoníku.

Tato práce by také měla na příkladu anglické a české implementace Směrnice Rady o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky 85/374 EEC nastínit, jakým způsobem pod vlivem evropského práva oba dva velké právní systémy (angloamerický a kontinentální) konvergují a do jaké míry jsou schopné

bezproblémové koexistence v rámci společného trhu charakteristického prohlubující se harmonizací.

Popisem dlouhého, složitého a nikoli bezproblémového vývoje amerického product liability law až k jeho současné podobě se autor dále snaží upozornit na skutečnost, že přes nepopíratelné excesy ve formě překvapivých a kontroverzních rozhodnutí, jež v minulosti americké soudy v této oblasti vydaly, došlo zde mezitím k celkovému umírnění většiny vyhraněných názorů a tedy i k určitému sblížení základních východisek amerického a evropského product liability law, což je patrné zejména při studiu Restatement on Torts III. Při vědomí výše uvedeného je však nutné mít na paměti, že na rozdíl od práva evropského má americké právo v této oblasti velikou výhodu v tom, že se může opírat o obrovské množství judikatury, jež často dává při praktické aplikaci jasné odpovědi i v situacích, které jsou z pohledu práva evropského *tabula rasa*. Klíčové případy řešené v této oblasti americkými soudy budou v následujícím textu přiměřeně rozebrány.

V neposlední řadě se tato práce zabývá anglickou judikaturou aplikující tamější zákon o odpovědnosti za výrobek, jelikož, ve Spojeném království byl již tento zákon několikrát v praxi úspěšně použit pro účely ochrany spotřebitele. Vzhledem k tomu, že anglický a český zákon o odpovědnosti za výrobek vycházejí ze stejného základu, mohou taková rozhodnutí anglických soudů sloužit jako užitečné vodítko a inspirační zdroj pro soudy české.